

PERFORÁLTAK

Szatirikus rádiójáték

GOBBY FEHÉR GYULA

I. kép

Személyek: IGAZGATÓ, I. TISZTVISELŐ, II. TISZTVISELŐ,
TAKARÍTÓNŐ, ELSŐ PERFORÁLT

(Gép zümmögése hallatszik, de nem kellemetlen a hang. Ellenkezőleg, mintha kotlós kotyogna egyet-egyét, az effektus lehetőleg kedves és otthonias.)

IGAZGATÓ De hát miért nem állították le a gépet? Mint a mézár-székben, úgy érzem magam. Valahol cafatokban lóg a hús, véres fogaskerekek kenik egymáshoz szüntelen szokatlan olajukat...

I. TISZTVISELŐ Nem biztos az, igazgató elvtárs. Eltűnhetett ő másfelé is.

IGAZGATÓ Nem én mondtam, hogy elnyelte az elektronagy!

II. TISZTVISELŐ Mi sem állítjuk százszázalékosan. De itt ki nem ment.

IGAZGATÓ Az esőcsatornán talán? Milyen messze van az ablaktól a villámhárító sodronya?

I. TISZTVISELŐ Azon képtelenség. A hatodik emeleten vagyunk.

IGAZGATÓ Hát hová tűnhetett? A levegő nem nyelte el.

II. TISZTVISELŐ Ezért hívtuk mi is rögtön az igazgató elvtársat. Egy dologra lyukadunk ki folyton: elnyelte az elektronagy.

I. TISZTVISELŐ Beleeshetett egy papírhenger helyett, mikor az etetőbe akarta dugni.

IGAZGATÓ De miért nem kiáltott, vagy a gép miért nem jelez? Mi van a műszertáblán? A sziréna rendben?

II. TISZTVISELŐ Meg se mukkan. A műszerek szerint folyamatosan dolgozik. A betáplált adatokat sorban fölveszi.

I. TISZTVISELŐ Ezért nem mertük bántani. Ha azonnal megállítjuk, máris ki tudja milyen veszteségeink vannak. Így meg dolgozik, határidőre megleszünk.

II. TISZTVISELŐ Nem kockáztathatjuk mindannyiunk keresetét meg a vállalat hírnevét. Létét is, ha őszintén beszélünk.

IGAZGATÓ És a felelősség, ha kiderül, hogy bekerült a gépbe? Akkor majd ki tartja a hátát? Micsoda botrány lehet! A Biztosító Társaság új elektronagya elnyelt egy embert. Darabokra tépte, szörnyű sebeket ejtett rajta. És mi még reklámul használtuk az új elektron-

agyat, hencgettünk vele! Most megállítsuk? A késelem még nagyobb lesz, ha darabokra kell szedni. Mert már mindenüvé eljuthatott valami húscafat...

I. TISZTVISELŐ Jaj, erről álmodtam az előbb, mikor elszunnyadtam a virrasztásban. Mintha bent lettem volna a gépben, és láthatatlan erő húzott, tuszkolt az egyre szűkülő nyílás felé. Hiába feszítettem meg magam, a fogaskerekekből álló folyosó vitt, alulról, felülről, oldalról kapaszkodtak belém a fogak. És a legszörnyűbb... A kollégánk feje egészségesen, nevetve hívogatott a cső végén. Borzalmas volt!

IGAZGATÓ Hagyjuk ezt! Engem azért hívtak, ugye, hogy én álljak ki maguk helyett?

II. TISZTVISELŐ Mi mégsem dönthettünk egyedül.

IGAZGATÓ S bukjak én, ha le nem állítjuk a gépet, és darabonként jön elő a kartárs belőle, igaz? S ha netán mégis álljt parancsolnék hiába — megint csak én legyek az áldozat.

II. TISZTVISELŐ Nem úgy gondoltuk. De beláthatja, kedves igazgatónk, hogy mi csupán...

IGAZGATÓ Mindent belátok. Csak a gépbe nem látok bele.

I. TISZTVISELŐ Mint mi sem.

IGAZGATÓ Döntsünk közösen. Itt a piros gomb, egy nyomás, és megszűnik a kínos érzés, hogy előttünk aprítja szecskává a buta gép, az okos elektronagy egy alig ismert munkatársunkat, aki nem fontos pasas, de ember.

II. TISZTVISELŐ De igazgató elvtárs, a vállalat?

I. TISZTVISELŐ Hátha nincs is benne?

IGAZGATÓ Kiment az épületből?

II. TISZTVISELŐ Erre nem ment ki, másfelé nem távozhatott.

IGAZGATÓ Talán nem vették észre.

II. TISZTVISELŐ Hiú gondolat, mi százszor átgondoltuk az elmúlt délutánt.

IGAZGATÓ Akkor benne van?

I. TISZTVISELŐ Ki mondaná azt biztosan?

IGAZGATÓ Elszállt talán? Látták, hogy effélet gyakorol? Vagy ejtőernyőt hozott titokban, uzsonna helyett?

(Csend.)

Nem felelnek? Akkor benne van.

I. TISZTVISELŐ Ne nyomja meg, oda a fizetés!

II. TISZTVISELŐ Oda az állás, a vállalat!

IGAZGATÓ S ha nem nyomom, hárman csücsülünk. Csak külön-külön zárkában, hogy utólag ébredjen fel a humanizmus mindegyikünkben!

(Kis szünet, ajtónyitás.)

TAKARÍTÓNÓ Jó reggelt kívánok! De korán idegyűltek a zümmögős terembe. Ha megengedik, hozzáfogok a söprögetéshez. Olyan nagy a rendetlenség, mintha itt aludtak volna.

I. TISZTVISELŐ Az könnyen meglehet. De ma nincs szükség, hogy...

IGAZGATÓ Miért ne? Csak végezze a munkáját. Maga meg ellenőrizze még egyszer az eredménykiosztót. Tiszták a lapok?

II. TISZTVISELŐ Patyolatfehérek.

IGAZGATÓ Akkor gyerünk, megiszunk egy kávét. Ránk fér.

II. TISZTVISELŐ Itt maradjak ügyeletesnek?

IGAZGATÓ Nem kell, döntöttünk. Mariska, ha véletlenül kigyullad a piros lámpa, szóljon le értünk. Ha a sziréna szólal meg, azt úgyis meghalljuk.

TAKARÍTÓNÓ Jó, csak menjenek! Jobb szeretem, ha nem akadályoz senki, míg törlöm a port.

(Léptek, ajtócsapódás.)

A férfinép közül kevés túri nyugodtan, ha körülötte takarítanak. Lehet, hogy konzervatív nézet ez, rabszolgaság kori, ahogy az öcsém mondja, de hányszor láttam, hogy igaz.

(Dúdol. Hirtelen dobbanás, fölsikolt.)

Jaj, ki az?

ELSŐ PERFORÁLT Ne féljen, Mariska lelkem, én vagyok.

TAKARÍTÓNÓ Maga az? Már megijedtem. Tán a gépet javította, hogy ott bukott ki az eredménykiosztón? Nem félt bebújni oda? Én bizony ijedős vagyok. De miféle új divat szerint öltözködött, hiszen csupa lyuk. Ezt hogy csinálta, mondja? Valódi párizsi — de nem! Londoni ez a hóbort, ugye?

ELSŐ PERFORÁLT Ez biz itteni. S nem is hóbort.

TAKARÍTÓNÓ Hát ugyan micsoda? Jaj! Hisz ez a lyuk... hisz ez a lyuk...

ELSŐ PERFORÁLT Itt van a helyén.

TAKARÍTÓNÓ Maga sebesült, a gép keresztülfúrta a testét, hívom a mentőket, hogyhogy nem vérzik, hol a telefon...

ELSŐ PERFORÁLT Nyugodjék meg, nem seb ez, és nem is passzió. Haszon van belőle.

TAKARÍTÓNÓ Kíváncsivá tesz. Mire szolgálhatna ez a sok furcsa lyuk vagy gödör, vagy mi ez?

ELSŐ PERFORÁLT Arról majd később.

TAKARÍTÓNÓ Miért később?

ELSŐ PERFORÁLT Most nincs idő a trécelésre. Akar hasonlót?

TAKARÍTÓNÓ Nem én, egy istenért! Hogy néznék ki! És minek?

ELSŐ PERFORÁLT Ej, sokat kell mesélnem. Ez perforálás. Ezeket a lyukakat a gép nyomta belém.

TAKARÍTÓNÓ Na és?

ELSŐ PERFORÁLT Magát is perforáljuk!

TAKARÍTÓNÓ Hová gondol, hisz én még lány vagyok!

ELSŐ PERFORÁLT Mi köze ennek ahhoz? Jöjjön, a gép egyből perforálja és kész!

TAKARÍTÓNÓ Segítség! Beleesett az elektronagyba és megbolondult!

ELSŐ PERFORÁLT Ne ordítson, mert visszatérnek a többiek. Majd később megmagyarázom, hogy miről is van szó. Nem fáj, ha mondom, a gép egyből lyukaszt.

TAKARÍTÓNÓ De mit szól a vőlegényem?

ELSŐ PERFORÁLT Miket kever bele! Felejtse el most!

TAKARÍTÓNÓ De ő nem fogja elfelejteni. Engem biztosan ő akar...

ELSŐ PERFORÁLT Ej, hagyja már azt a fickót. Ez fontosabb ügy.

TAKARÍTÓNÓ Egy géppel én? Soha!

ELSŐ PERFORÁLT Megmagyarázom, ha kell.

TAKARÍTÓNÓ Inkább hallgatom.

ELSŐ PERFORÁLT Hatalmas titokra jöttem rá a gép belsejében.

TAKARÍTÓNÓ Ugyan mi az?

ELSŐ PERFORÁLT Az első percben, azt hiszem, elájultam a félelemtől...

TAKARÍTÓNÓ Mondtam ugye?

ELSŐ PERFORÁLT ...de mire föleszméltem, rá is jöttem, hogy nincs miért rettegni. Annál inkább örülhetek. Mert akkor a gép már perforált.

TAKARÍTÓNÓ Magát? Mit jelent az?

ELSŐ PERFORÁLT Ezeket a lyukakat nyomta belém, amiket úgy megcsodált az előbb.

TAKARÍTÓNÓ És én is hagyjam ezt? Lyukacsossá válni, mint a sajt? Ha nem divat, akkor minek?

ELSŐ PERFORÁLT De várja végig! Haszna lesz belőle. Mert a titok csak most következik. E lyukak a tudást jelentik. A gép mindazt, mit tudott, átadta nekem. Egészen új, kitörölhetetlen nyomot hagyott bennem a perforálás.

TAKARÍTÓNÓ Azt meghiszem.

ELSŐ PERFORÁLT De várja végig! E lyukak olyan tudást adnak nekem, amelyet nem felejtetek el soha. És ha belemegy, maga is megkapja a maga tudásrészét, amellyel fontossá válhat, s bizonyosan azzá is válik nálunk.

TAKARÍTÓNÓ De nevétségessé is! Hisz átfúj majd a szél rajtam, tán szólnék is, mint egy orgona! Kinevetnének.

ELSŐ PERFORÁLT Nem lesz, ki nevéssen. Nem lesz egyedül. Mi csak a kezdet vagyunk. A perforálás mindenkire ki fog terjedni. Sokkal nagyobb jelentőségű, hogysem társadalmunkat megfosszuk tőle! Én már átnéztem ezt az elektronagyat. Percenként legalább egy embert képes perforálni. És másutt is vannak hasonló teljesítményű gépek. Képzeld el, milyen óriási jelentőségű lesz, ha mindenki aláveti magát...

TAKARÍTÓNÓ De miért van ennek jelentősége azonkívül, hogy nevétségesek leszünk, és átfolyik rajtunk az eső?

ELSŐ PERFORÁLT Még mindig nem érti? A régi ócska fogalmak uralkodnak az agyán. Nem érti, hogy akkor egyrészt egyforma jelentőséget kap mindenki, mert az óriási tudás egy-egy részletét képviseli majd, még hozzá nem mulandó módon. Tudása állandó lesz, és megbízható. Másrészt sokkal könnyebb lesz kezelni az embereket. Mind egyikbe, mint most belém, belelyukasztjuk a személyazonosságot, tudást, jelentőséget. Megtehetjük, hogy konstruálunk még egy tökéletesebb gépet, amelynek minden apró részletre kiterjed a figyelme, és akkor... Érted már, hogy mi lesz?

TAKARÍTÓNÓ Mi?

ELSŐ PERFORÁLT Nem jössz rá? Akkor megkapjuk a tökéletes társadalmat, ahol mindenkinek kijelölt helye lesz, ahol nem lesznek torzsalkodások, vita, veszekedés, lustaság, hanyagság, nemtörődöm-ség...

TAKARÍTÓNÓ És a szerelem, az se kell már?

ELSŐ PERFORÁLT Ugyan ne zavarj kicsiségekkel! Az lesz a legkevesebb, amit el tudunk intézni egy-két lyuk betoldásával.

TAKARÍTÓNÓ Hogy érti ezt?

ELSŐ PERFORÁLT Gyertünk, indulás! Ne kérdezősködj annyit! Mert már elárulhatnád a tervet, nincs visszalépés. Hozzánk kell tartoznod!

(Dulakodás.)

TAKARÍTÓNÓ Nem! Ne oda!

(Ajtócsapódás. Csönd, majd újra ajtó nyílik.)

I. TISZTVISELŐ Mariska, maga kiáltott oly hangosan? Már hallucinálok. A kolléga úgysem él odabe, milyen marhaságokat gondolok.

(A másik szobából.)

ELSŐ PERFORÁLT Nincs itt. Gyere be.

I. TISZTVISELŐ Ki az? Nem lehet! Az nem lehet!

(Ajtó csikordul.)

ELSŐ PERFORÁLT Mit motyogsz magadban, kedves kolléga? Gyere, nézd meg már, mi újság nálam is. Mindig magadra gondolsz csupán?

I. TISZTVISELŐ Jövök, jövök! De te honnan kerültél ide? Mi már azt hittük...

(Távolodik a hang.)

Képzeld, már majdnem azt hittük, hogy... Ne, ne! Segítség!

(Csönd. Az ajtó becsukódik, majd huppanás.)

ELSŐ PERFORÁLT No lám! Már meg is vagy.

VOLT TAKARÍTÓNÓ Kezdem jobban érezni magam. Üdvözöllek, Első Perforált.

ELSŐ PERFORÁLT Én is téged, Második. Ez a felső, apró perforáció a jelem.

VOLT TAKARÍTÓNÓ És itt az enyém. Épp belefér az ujj.

ELSŐ PERFORÁLT Kész a terv. Nemsokára jönnek vissza a többiek, egyenként csaljuk be őket az etetőbe, és ott már elbánunk velük. Egy már benn van, hamarosan mi leszünk túlsúlyban a vállalatnál.

VOLT TAKARÍTÓNÓ S akkor ki az utcára...

ELSŐ PERFORÁLT Ellenkezőleg. Az utcáról kell behívni őket, gyorsan, hogy ne várjon hiába az agy. Pár nap alatt miénk a város, s megyünk tovább. Rend lesz itt mindenütt, elégedetlenség többé sehol sem látható, s olyan kényelem, amilyenről csak álmodni mertek lyukasztatlan honfitársaink.

VOLT TAKARÍTÓNÓ Mintha jönnének.

ELSŐ PERFORÁLT Ügyes légy. Én emitt várom a következőt. Ne lepődj meg, ha a Harmadik kiesik, találd föl magad, aztán ő is segít, most kapja a feladatokat az agyban. Ezeket küldd be.

VOLT TAKARÍTÓNÓ Bennem megbízhatsz, mi mindnyájan pontosan úgy cselekszünk, ahogy tenni kell. Diktálja újjáformált természetünk, a jelrendszer, amit magunkon viselünk.

(Ajtócsapódás.)

II. kép

Személyek: ELSŐ PERFORÁLT, VOLT TAKARÍTÓNÓ,
TÁBORNOK, EZREDES és MIKROFONHANG

ELSŐ PERFORÁLT Mi hír?

VOLT TAKARÍTÓNÓ A rádión felhangzott a perforáltak indulója. Mától kezdve minden félórán sugározzák. A szövegét valamennyi újság közölni fogja. Azt hiszem különben, hogy a hét végére eltávolítjuk, illetve perforáljuk a szerkesztőségekből a perforálatlanokat.

ELSŐ PERFORÁLT A fontosabb poszton levőknek előnyt kell biztosítanunk. A jelentkezők számáról szeretnék hallani.

VOLT TAKARÍTÓNÓ A befutott adatok szerint a jelentkezés egyre fokozódik. Az eddig még várakozó rétegek is megmozdultak. A lelkes ifjúság tüntetéseket szervez. Itt vannak a fényképek a lapokban. A feliratok: Az idősebbeknek mindegy, bennünket perforáljanak. Vagy egy másik: Keressük a helyünket, segíts perforáció bennünket.

ELSŐ PERFORÁLT Mi hír az ellenállókról?

VOLT TAKARÍTÓNÓ Kevésről tudunk. Akinek gyávasága erősebb megvetésünknél, leginkább megszökik városunkból. El kell mondanom, néhány helyen butaságokat firkáltak a falra a haszontalanok.

ELSŐ PERFORÁLT Miket?

VOLT TAKARÍTÓNÓ Szégyen beszélni róla.

ELSŐ PERFORÁLT Csak sorold!

VOLT TAKARÍTÓNÓ Ilyesmiket: Ne hagyjátok magatokat kilyuggatni! Kinek üres a teste, üres a lelke is! Féreg rágta beléjük magát! Vigyázatok, sajtok, mert egér fészkel belétek! — Csupa hihetetlenül ostoba megjegyzés. Semmi komolyabb. Ellenben intézkedni kellene a bennünket közvetlenül érintő nevek használatáról. Még társaink közül is egyesek egyszerűen lyukasnak, lyuggatottnak, lyukasztattnak vagy nyomtatottnak, esetleg üresnek szólítják egymást. Ki tudná elsorolni az összes változatot.

ELSŐ PERFORÁLT Bevezetjük azt a szabályt, hogy tilos lekicsinyülő értelemben használni az akna, alagút, csatorna, cső, furat, gödör, lyuk, mélység, nyom, rés, úr, üreg, tárna, vályú és verem szavakat, valamint ezek közül bármelyik szócsalád bármelyik tagját, tő, ragozott vagy összetett alakjában.

VOLT TAKARÍTÓNÓ Írtam.

ELSŐ PERFORÁLT Ezentúl dicséretet jelent az ezeket tartalmazó mondat vagy mondás, még az eddig kizárólag pejoratív értelmű is. Például itt a lyukaskezü. Mivel kezeink, a perforáció lyukait kutatva, hasznos munkát végeznek, ez csakis dicséret lehet.

VOLT TAKARÍTÓNÓ Ezt meg kell tartanunk. Különben az emberekben elég nagy a lelkesedés. Lassan mindenki belátja az új igazát.

ELSŐ PERFORÁLT Ennyire biztosak nem lehetünk. Mindig akadhatnak olyanok, mint a volt igazgatónk, szegény, én sajnálom, hogy annyira értetlen. Erre fel kell készülnünk.

VOLT TAKARÍTÓNÓ A rendőrség szintén teljes egészében perforált már. S az a néhány otthonrekedt, ki tétovázik, nemsokára jelentkezik önkéntesen. Másképp társaik kényszerítik őket.

ELSŐ PERFORÁLT Kevés dolguk lesz. A polgárok többsége belátta, mily végtelen előny a perforáció. Bűnözés nem lesz, rendőre-

inket is át kell majd képeznünk. Mit jeleztek mérnökeink az új-nyomásról? Milyen mértékben lehetséges a perforáció?

VOLT TAKARÍTÓNÓ Még mindig folynak a kísérletek. Semmi pontosat nem közölhettek.

MIKROFONHANG (nő) Katonai küldöttség érkezett.

ELSŐ PERFORÁLT Azonnal engedjék be őket.

VOLT TAKARÍTÓNÓ Maradjak itt?

ELSŐ PERFORÁLT Természetesen. Vigyázz a magnetofonokra!

(Ajtó. Lépések.)

ELSŐ PERFORÁLT Legyenek üdvözölve. Örülök, hogy eleget tettek meghívásomnak, nagyon örülök.

TÁBORNOK Már majdnem úgy volt, hogy, parancs szerint, megakadályozzuk a nagy munkát itt. Szerencsére a kísérletek, melyekre porforált katonáink adtak alkalmat, önmagukért beszéltek.

ELSŐ PERFORÁLT Ezek szerint?

TÁBORNOK Tehát az úgy, amelyben járunk, többé nem önök ellen irányul. Sőt, én és a küldöttség azon leszünk, hogy itt a munka zavartalanul folyjon, s ha megbeszélésünk eredményes lesz, együtt dolgozunk.

ELSŐ PERFORÁLT Látom, vannak elképzeléseik.

TÁBORNOK De mennyire! Perforált katonáink engedelmesebbek, pontosan tudják, mit kell tenniük, s azt el is végzik. Gyáva nincs köztük, s végtelen előny, hogy célfelületük nagy hányada golyóbiztos, hisz a csőszerű perforáción keresztülropül a vészhozó golyó. Ha még válluktól följebb is sikerülne vázassá perforálni őket, szinte leelőhetetlenekké válnának, mert ott éri őket legtöbb találat.

ELSŐ PERFORÁLT De hát nekem az a...

TÁBORNOK Engedje csak! Rögtön kész vagyok. Kissé elragad az elgondolás, mert az is megvalósítható, hogy ne mi harcoljunk az ellenség ellen, hanem a saját foglyul ejtett katonái. Beléjük nyomjuk, mit kell elpusztítani, és ők maguk semmisítik meg legfontosabb pontjaikat. Ez aztán a terv, igaz? Felülmúl minden távhipnózist, gondolatátvitellel való irányítást, bacilusháborút.

ELSŐ PERFORÁLT De miért ne lehetne béke a földön? Az jóval könnyebben elérhető a perforációval.

TÁBORNOK Kihaszíratlanul hagyni ennyi előnyt?

EZREDES Csak laikus ajánlhat ilyet. Mi egyszerűen legyőzhetetlenné válunk egy perforált hadsereggel. A gyalogosaink is tudnak majd repülőket vezetni, szakszerűen robbantani, hidat építeni, hajót irányítani, mindegyik ért mindenhez...

ELSŐ PERFORÁLT Ne húzzuk tovább a szót. Ilyesmi nem lesz. Miért vernénk össze, ami van, mikor csak most jutottunk el addig, hogy végre nyugodtan élvezzük. Racionálisan fölosztott társadalmat kapunk, az érdekek nem ütköznek lépten-nyomon, még a kísérleteket sem megvadult zsenik folytatják, hanem terv szerint dolgoznak rajtuk, a perforáció a legvadabb indulatot is megfékezi. Miért kelene nekünk ezt pusztításra felhasználnunk?

TÁBORNOK De megtehetjük-e nyugodt lélekkel, hogy félredobva minden óvatosságot, a magunk társadalmát erőtlenné nyomorítjuk, míg annyi ellenség veti ránk szemét? Hol a biztosíték arra nézve, hogy ellenségeink nem használják-e fel pont a perforációt ellenünk?

ELSŐ PERFORÁLT Terveink szerint a perforáció elé nem állhat országhatár, de főleg nem uszítás, háborús akarat.

EZREDES Az önáltatásnál nincs rosszabb! Ellenségeink biztosan hadicélokra használják fel eredményeinket, mi pedig ölbe tett kézzel várjuk a csapást.

ELSŐ PERFORÁLT Szó sincs ilyesmiről. A perforáció útja feltartóztathatatlan, a kényelmet biztosító, munkát és zavartalan életet adó lyukak, a tudás és megszokás őrzői, a jólét pecsétjei terjedni fognak. Ez ellen nem tud harcolni egyetlen ép elméjű ember se...

EZREDES Ki mondja, hogy épelméjűről van szó? Nekünk föl kell készülnünk arra az esetre is...

TÁBORNOK Higgye el, hogy valamennyiünk közül legjobban szeretném, ha valóban béke lenne. Ha valaki tudja, mit jelent rombolni, sajnos én tudom. De megengedhetem-e magamnak, hogy esetleg az én lelkemen száradjon tízezrek halála, hazám veszte? Ezt megelőzni feladatom.

ELSŐ PERFORÁLT S ha nem megyünk bele a perforáció hadicélokra való felhasználásába?

TÁBORNOK Akkor kénytelenek leszünk, a maguk érdekében is, akaratunkat erővel érvényesíteni.

ELSŐ PERFORÁLT Egyedül nem dönthetek, azt megérthetik, de estére meglesz a határozat.

TÁBORNOK Itt csak egyféle döntés születhet.

ELSŐ PERFORÁLT Majd estére közöljük önökkel az eredményt. Sajnálom, hogy még egyszer kell fáradniuk.

TÁBORNOK A polgárok és a hadsereg érdekei közösek. Mi csupán jobb ismerői vagyunk a háború lehetőségének és veszélyének. Erre gondoljanak.

ELSŐ PERFORÁLT Vizontlításra!

(Lépések. Ajtó. A telefon hívójele.)

A küldöttséget soron kívül a gépbe vinni. Fontosak. Diktálom a követelményeket: a béke hirdetőiként kell fellépniük a hadseregben, meg kell szervezniük a tisztek zavartalan perforálását. Precíz betáplálást végezni. A sofőrrel kinn ne feledkezzetek meg!

MIKROFONHANG Ha tiltakoznak?

ELSŐ PERFORÁLT Szükségünk van rájuk, szavuknak semmi súlya ne legyen!

(Kattanás.)

VOLT TAKARÍTÓNÓ Áttérhetünk a folyó ügyekre. Egyik legnagyobb problémánk a gyerekekkel lesz, máris sok fiatalokú tüntetett, egyforma lenne apjával, anyjával. Ezt követelik.

ELSŐ PERFORÁLT Meg kell értetni velük, hogy perforációjuk csak eltorzulna, ha növéjük befejezése előtt kapnák meg. Talán majd egyszer, ha módszerünk oly tökéletes lesz, hogy nem ismerünk akadályt az újranyomásnál, akkor már a gyermekkorban dicsekedhet mindenki perforációjával. Addig azonban ériék be a tudattal és lelkesedéssel, hogy őket is várja az elektronagy. Azt kell beléjük nevelni, hogy felnőttőségük bizonyítékaként, a nagykorúság jutalmaként járulhatnak majd a gép elé.

VOLT TAKARÍTÓNÓ A pedagógusoknak erre külön perforációt, utasítást kell kapniuk.

ELSŐ PERFORÁLT Jegyezd fel.

VOLT TAKARÍTÓNÓ Még ma intézkedünk, mert e fiatalok lesznek a legvadabb ellenállók, ha egyik végletből a másikba esnek.

III. kép

Személyek: IGAZGATÓ, A., B., C., D., E., F. ELLENÁLLÓ
(a két utóbbi nő), HANGOK (nők, férfiak)

(Zaj. Kiáltások: Nem kívánok rostává változni! Tartsák meg maguknak a gödreiket!)

A. ELLENÁLLÓ Csöndesebben egy kicsit!

B. ELLENÁLLÓ Talán félsz átluggatott rendőreinktől? Még a szél is átfúj rajtuk.

A. ELLENÁLLÓ Ha nincs csönd, nem ismerjük meg egymás véleményét, anélkül pedig nincs összefogás. S ha az nincs, harcunknak befellegzett.

E. ELLENÁLLÓ Csődbe jutunk a csövesek előtt.

A. ELLENÁLLÓ És nehézség nélkül csőbe húznak bennünket is.

(Zaj: Nem akarok üreges testet! Akinek a teste, a szíve is üres!)
Csöndesebben! Javasolom, hogy gyűlésünk első szónokaként a legrégibb ellenálló, a Biztosító Társaság igazgatója lépjen fel, akinek a vállalatából indult ki az örület.

(Zaj: Ha igazgató volt, miért nem intézkedett? Ó is oka a bajnak, ha nem vigyázott!)

IGAZGATÓ Kedves ellenállók!

(A zaj elül.)

Mikor elszöktem az épületből, hol először láttam a szörnyű látomást, nem hittem volna, hogy az örület egész városunkra, majd még tovább terjed. Örültem puszta életemnek, gondoltam, intézkedni már más ügye. Most azonban nem tűrhetem tovább tétlenül, ami történik. Mert nem az a baj, hogy ezek lyuggatják az embert...

(Zaj: Az neked nem baj? Te nem félsz a géptől?)

Az csak a felszín. De mi a lényeg? A lényeg sokkalta iszonytatóbb: az ember géppé változik. Hová lesz emberségünk, hová a kedv, a vállalkozó, az ellenkező, a duhajkodó, a fölfedező? Hová az indulat, hová az öröm? Mindezt a perforáció eszi meg. Az ember a maga ellentmondásosságában szép, anélkül nem az, aki. Anélkül gép, s lehet kényelmes élete, elégedett lehet, de nem fejlődik, tehát nem is ember. S hányan próbálták megvalósítani a géptársadalmat, ha másfajta módszerekkel is! Sohasem sikerült. Az emberek közti viszonyt a személyazonossági perforációra lecsökkenteni nem lehet. Példákat sorolhatnék erre...

D. ELLENÁLLÓ Inkább javasolj valamit. Mit tegyünk? Ne bennünket győzőgess meg, úgyis más kíván lyukat beszélni a hasunkba. Hová legyünk? Keressen ki-kí magának egerlyukat? Lyukba bújjunk, vagy verekedjünk? Ez érdekel!

IGAZGATÓ A követlen taktikát meghatározni nem az én dolgom.

D. ELLENÁLLÓ Itt is megszöknél felelősségedtől, mint a Biztosítóban, mikor először tudtad, hogy üreges testű emberek szaporodnak a hátad mögött!

IGAZGATÓ Mit tehettem volna hirtelenében? De lássuk csak... A falakra feliratok kellene!

D. ELLENÁLLÓ Hatástalan. A falak már tele.

IGAZGATÓ Az utcára tüntető menet...

D. ELLENÁLLÓ Övéké az erő, mi kisebbségben vagyunk!

IGAZGATÓ Titkos rádióállomás...

D. ELLENÁLLÓ Az még nem volt, de rajtuk nem hagy nyomot a beszéd. Lemondhatunk arról, hogy mesével gyakorlunk rájuk nyomást. Ők maguk követelik lépten-nyomon, a még megmaradtak, a mi nyomtatásunkat.

E. ELLENÁLLÓ De hamis nyomon járnak. Ajánlom, szökjünk külföldre, az az út megmaradt nekünk.

D. ELLENÁLLÓ Akkor aztán bottal üthetik nyomunkat.

IGAZGATÓ Elszökni? A világ végére nem lehet. Már külföldiek is kerültek a nyomtató alá, hallom, ott is terjedni fog.

E. ELLENÁLLÓ Ezt ők hirdetik, még nem biztos.

IGAZGATÓ Már nyomást érzek a gyomromban, ha csak hallom, mert én azt se hittem, hogy nálunk terjedni fog. Itt kell ellenállnunk! Ne hagyjuk, hogy érvényesüljenek! A külföldiek oldalát fúrja a kíváncsiság, de mi, ha kell, áldozzuk föl magunkat, hogy megállítsuk a veszedelmet!

E. ELLENÁLLÓ Én inkább a fúrólukba is elbújnék, semhogy föláldozzam magam.

D. ELLENÁLLÓ Nem hagyom, hogy ezek a furdancsok valójában is megfúrjanak!

F. ELLENÁLLÓ Már a hivatalból is kifúrtak, mert fúratlan vagyok.

A. ELLENÁLLÓ Ne menj el! Ezzel megfúrod gyűlésünket is.

IGAZGATÓ Valamit megpróbálhatunk.

(Zaj: Micsodát? Mit tegyünk?)

Robbantsuk fel gépeiket!

(Zaj: Gödörbe a gödrösökkel! A poklok mélységes mélyébe testük mélyeivel!)

D. ELLENÁLLÓ Én nem gyilkolok! Inkább vállalom a bujkálást!

IGAZGATÓ Nincs más választás előttünk! Tömörüljünk egy szervezetbe, rés ne támadjon közöttünk...

D. ELLENÁLLÓ Majd más út rést rajtad.

IGAZGATÓ Ha résen állunk, nem teheti.

F. ELLENÁLLÓ Nekem más javaslatom van.

(Zaj: Mondjad, ha nem lyukacsos! Tán nem esik gödörbe!) Mivel ezek annál jobban tisztelik az embert, minél inkább üreges, ajánlom, hogy teremtsük meg és vezessük elő az Abszolút Perforáltat, a Nagy Üreset.

(Zaj: Hogy képzeled?)

Páran álcázzuk magunkat, mintha mi lennénk a legjobban szítává lyugatottak, sok fontos tudással felruházottak, s tolmácsoljuk a Nagy Üres nézeteit, akit persze, nem is látni, annyira perforált.

(Zaj.)

IGAZGATÓ „Nem érzed-e eszméid közt az úrt?”

F. ELLENÁLLÓ Ez a terv szerintem megvalósítható!

IGAZGATÓ Sokkalta nagyobb náluk az ellenőrzés, mint hogy ilyen bolondos terv érvényesüljön. Hiszen elég, ha a személyazonossági perforációt előkeresik.

F. ELLENÁLLÓ De ha én parancsolok az Abszolút Perforált nevében?

IGAZGATÓ „Gondolatod messze tévedt, kék úrén a semmiségnek” — mondaná a költő. Üresjáratba álltál, hallod-e? Nem reális az elgondolásod.

F. ELLENÁLLÓ Mi reális körülöttünk? Ki gondolt volna arra, hogy mindez megtörténhetik?

IGAZGATÓ Akkor ily lyukat rúgtál ezen a meccsen. És csak azt mondom, szervezzünk egy egyenesen támadó ellenállást. Ki tart velem?
(Zaj)

IV. kép

Személyek: ELSŐ PERFORÁLT, VOLT TAKARÍTÓNÓ,
IGAZGATÓ, I. TITKÁRNÓ, II. TITKÁRNÓ, MIKROFONHANG

VOLT TAKARÍTÓNÓ Megjöttek a beszámolók.

ELSŐ PERFORÁLT Kezddhetjük a tanácskozást.

I. TITKÁRNÓ Az 523/AB ellenőrzés eredménye. Közvélemény-kutatóink szerint a perforáció vitathatatlan hatása ellenére még mindig vannak egyénieskedő kilengések. Egyes nők például összehasonlítják saját és mások perforációit, és azon vitatkoznak, hogy kinek milyen minőségű és méretű áll jól. Ez a csökevény...

ELSŐ PERFORÁLT Az anyagot át kell adni kísérleti osztályunk pszichológiai részlegének, azzal a megjegyzéssel, hogy vizsgálják meg, milyen egyenruha lenne a legmegfelelőbb polgárságunk lelki életére. Ne csökkentse azonban a lyukak használatának lehetőségét.

I. TITKÁRNÓ Képzeltétek, voltak nőszemélyek, akik pici függőnyököt varrtak a lyukak elé, különböző színű kelmékből. És vagy ráncos, félrehúzható függőnyt, vagy vastagabb szövetből, egyszerű szabású...

ELSŐ PERFORÁLT Kérem a további jelentéseket.

II. TITKÁRNÓ A 745/DF ellenőrzés eredménye. Az adatok nem teljesek. Még mindig nem végleges az eredmény. Eddig 542 perforáltat szállítottak be a kórházba, vagy vontak rendszeres ellenőrzés alá. A volt társadalmi könyvelőség elektronagya ismeretlen okokból elromlott, szabotázs lehetősége igen csekély. A perforáció-zavar nagyméretű, a betegek 57 százaléka egyelőre munkaképtelen, s míg a reperforációval végzett kísérletek előbbre nem jutnak, szabadon sem engedhetők, mert romboló tevékenységet folytatnának.

ELSŐ PERFORÁLT Meg kell sürgetni a kísérleti osztály mérnökeit. S szigorúbbra fogni az agyból kikerülők azonnali minőségellenőrzését. Ha ez megtörtént volna, akkor a volt társadalmi könyvelőségben sem következnek be hibás nyomás, nem perforálunk hülyére annyi lehetséges munkatársat.

II. TITKÁRNÓ A reperforációval kapcsolatban befutott egy jelentés az ellenállók újfajta tevékenységéről.

ELSŐ PERFORÁLT Miről van szó?

II. TITKÁRNÓ Megkísérlik erőszakkal betömni elfogott társaink perforációit. Beragasztják, sőt befoltozzák őket.

ELSŐ PERFORÁLT Erőszakra erőszakkal felelünk. Fokozni kell a rendőrség működését. Pár napon belül lebonyolítjuk az önként jelentkezők perforálását, addigra be kell futnia az első szállítmány össze-fogdosott ellenállónak is.

II. TITKÁRNÓ Visszatért társaink, akiket deperforálni próbáltak, egész életre tönkretett emberek. Nyugalmuk odavan, kényelmük kiborult, teljes munkára nem használhatók. Még akkor sem, ha csak kevésbé fontos adatot vagy utasítást tartalmazó lyuk sérült meg.

ELSŐ PERFORÁLT Mindezt megoldaná, ha mérnökeink megtalálnák az újranomás módját. Különben jegyezd csak! A karbantartási részleg is siethetne már a lyuk-porszívó tökéletesített modelljének előállításával. Akinek perforációjába szemét rakódik le, rögtön megszűnik munkáját kellő pontossággal végezni. És eszméi közt is akadhatnak zavarosak. Ütemezzék előbbre a porszívó és a hozzávaló kefék gyártását.

II. TITKÁRNÓ Szólok nekik.

(Kattanás.)

MIKROFONHANG Elfogták az ellenállók egyik vezérét, a Biztosító volt igazgatóját.

ELSŐ PERFORÁLT Vezessék ide! Ez volt főellenségünk, látni akarom.

(Kattanás.)

Elmehettek. Te persze maradhatsz, ha látni kívánod te is. Van még tíz percünk a következő szakgyűlésig.

(Ajtónyitás. Léptek. Csönd.)

Nem szólsz, direktorom?

IGAZGATÓ Megjátszod a győztest? Gyalázkodol?

ELSŐ PERFORÁLT En? Eszemben sincs. Aki perforált, nem érez úgy, mint ti, állítólagos „ép emberek”. Nincsenek látomásaim, csak terveim, nincsenek indulathullámaim, csak tudom, mi szükséges mindnyájunk javára.

IGAZGATÓ Te csóváz, még játszod a jótevőt? Neked is kettő az orrod lyuka, mint a szegényember malacának! Azt hiszed, ha aknák fúrják át testedet, már ember se vagy? Igaz! Torz vagy, még gépnek se jó! Egy költő mondta: „Ti nem tudjátok azt, mily mondhatatlan nyomor Aknáit rejti egy ily árva szörny, egy — ember!”

ELSŐ PERFORÁLT Gondolod, te tudsz csak idézni? „A világ egy nagy üres tér, Minden árnyék és álom” — egy másik költő szerint. De efféle jajgatásra többé sor nem kerül, mi biztonságot adunk az embereknek.

IGAZGATÓ Üres ház előtt játszol, üres falaknak beszélsz. „Köztünk a roppant, jeges úr lakik.”

ELSŐ PERFORÁLT Hagyd költőidet. Az úrról jót is mondtak ők. Íme: „A bölcsöd s koporsód közti úr, Századoknál szolgál mesgyeül.”

IGAZGATÓ Mégse dicséret, ha ürességedre hivatkozol. „Nem mint az álmos gyermekség korán Üres kebelled andalgó leány... Nem úgy jön Ő.”

ELSŐ PERFORÁLT Elég. Tiltakozásod mit sem ér. Indulsz a nyomódúcé felé.

IGAZGATÓ Te csatornázott! Engem meg nem kaparinttok. Inkább öngyilkos leszek.

ELSŐ PERFORÁLT Térj észre, ép ésszel rendelkezzel.

IGAZGATÓ Üresen kongasz. Te vagy bolond. Még a fejed is lyukasztott. Bolond lyukból bolond szél fúj.

ELSŐ PERFORÁLT Nem látod magad körül az elégedett embereket? Így nem oly nagy gond az életük.

IGAZGATÓ Emberek? Adat- és feladattárokat csináltál! Gond nincs, mert nincs gondolat. Ezért nem adom emberségemet.

ELSŐ PERFORÁLT A perforáció tudást ad. Az emberek közt kiosztva munkájuk. Mint fogaskerekek kapcsolódik egybe a társadalom, tudás és munka arányosan oszlik. Nincs harc és üldözés sehol.

IGAZGATÓ Az ember csak egyedül az, nem lehet fogaskerék.

ELSŐ PERFORÁLT És mégis az. Mire jutottál még egyedül?

IGAZGATÓ De nem! Csak örültek nyomhatnak bele fogazatot. Én nem kívánom azt a tompaságot, ami szerinted a nyugalom. Választom inkább a sajgó fájásokat, a feledékeny észet, a zúgó ösztönöket, az illetlen viselkedést, néha berúgva, máskor bánatosan, de annyiszor tele örömmel... Soha szebb örömet.

ELSŐ PERFORÁLT Nincs több időm. Vigyék!

IGAZGATÓ Rajtam nem végzel mélyfúrást, fűrészt! Ha csővégre is kaptál, gödreid helyett inkább a sírgödör.

VOLT TAKARÍTÓNÓ Vigyázzatok! Fogjátok, társaim!

(Dulakodás. Üvegcsörömpölés.)

ELSŐ PERFORÁLT Igazi lyukaskezüek vagytok!

(Kis csend.)

Rendben van. Mehettek. Kezdjünk munkához újra.

V. kép

Személyek: A., B., C., D., E., F., G. ELLENÁLLÓ

A. ELLENÁLLÓ Külföldre szökní nem lehet, de nem is érdemes.
(Zaj.)

Csend legyen! Az igazgatónak igaza volt. Ott is a gödrösöke a jövő.

B. ELLENÁLLÓ Meghalt az igazgató. Inkább választotta a halált, mint hogy vájatot fúrjanak bele.

C. ELLENÁLLÓ Szólni akarok!

(A zaj elül.)

Alig vagyunk már. A robbantás, az erőszak sem sikerült. Hallom, megtanulták újraperforálni a betörmötteket. Itt visszaút nincs, mi páran nem forghatjuk vissza a kereket.

(Mozgás.)

D. ELLENÁLLÓ Ez titkos perforált.

E. ELLENÁLLÓ Vágj lyukat belé fölülről is.

C. ELLENÁLLÓ Egy csöpp türelem. Íme, ruhám alatt nincs rejtve lyuk. Az ész beszél belőlem. Ajánlom, hallgassatok meg, azután közösen határozzunk.

A. ELLENÁLLÓ Beszélj!

D. ELLENÁLLÓ Ez aknamunkát végez, propagálja a csövet. Átver bennünket, vigyázzatok!

C. ELLENÁLLÓ Szó sincs ilyesmiről. De hagyhatjuk-e lelkiismeret-furdalás nélkül, hogy az emberek nélkülünk kínlódjanak, mikor segíthetünk?

E. ELLENÁLLÓ Csak hadd furdaljon a lelkiismeret! Jobb, mint hogy gép vágjon furatot beléd.

C. ELLENÁLLÓ Rádöbentem, hogy lehetetlen dolgot határoztunk el. Egyedül maradunk, s akkor mi van? Mert lehet, sőt én biztos vagyok benne, hogy a perforáltak világa elhibázott világ, de ha minden ismerősöm, volt munkatársaim, barátaim, rokonok — az emberiség tartozik oda, én félre nem vonom magam. Ami velük fog történni, és számukra más út már nem nyílik, történjen velem is.

D. ELLENÁLLÓ Ez szöcsövük a csöveseknek, higgyétek el! Bennünket próbál, kémcsó!

E. ELLENÁLLÓ Fojtsd légcsővén a szót!

D. ELLENÁLLÓ Itt csőtörés lesz mihamar.

A. ELLENÁLLÓ De hagyjuk az embert, mondja végig!

D. ELLENÁLLÓ Áruló!

A. ELLENÁLLÓ Én amellet vagyok, hallgassuk meg.

E. ELLENÁLLÓ Ha tökéletesítik a perforációt, csak tökéletesebb gépeket akarnak.

C. ELLENÁLLÓ Tudásuk állandóbb s megbízhatóbb, mint a miénk.

E. ELLENÁLLÓ Mit ér az, ha nincsenek szenvedélyeik? Aki kényelemben él, nyugodtan, fájdalomra nincs, de öröme se. S ki mondja, hogy tudásuk megbízhatóbb? Az emberek perforáltak is öregszenek.

D. ELLENÁLLÓ Úgy van! Emez vermet ás nekünk.

C. ELLENÁLLÓ Csodatevésre senki sem vállalkozott. A távlattev szerint a megújítható perforáció módszerével gyerekkortól aggkorrig biztosítva van minden egyes ember. Már az is könnyebbség, hogy a gyereket nem nyúzzák sokáig az iskolában, egyszerre kap egy évre tudást.

F. ELLENÁLLÓ A legfőbb érv azonban nem ez. Ha rá gondolok, perforáltak mindenki, nézz körül!

D. ELLENÁLLÓ Én nem! Biztosan.

A. ELLENÁLLÓ Nézd meg magad!

D. ELLENÁLLÓ Még gondolatban, álmomban se történt meg velem.

E. ELLENÁLLÓ Nem látni rajta semmit.

F. ELLENÁLLÓ Szinte furcsa. Hiányzik róla valami.

G. ELLENÁLLÓ Ezt érzem én is.

A. ELLENÁLLÓ Pedig bizony perforálva vagy. Te is láthatatlan lyukakban őrzöd a tudásod. Mint mindnyájan, kik hallják a szavam. Az emlegetett lelkiismeret, aggodás a sorstársakért, izgulás a többiért, vagy csupán, ha szóra nyílik az ajkad, a fogalmaid, hangoztatott szerepeink mind — a láthatatlan perforáció. Belénk lyuggatott üregek irányítanak — s észre sem veszed.

D. ELLENÁLLÓ Ezen vitázni sem érdemes. Bennem emberi mértékben van meg ez, de azok géppé nővelik. Az ember egyik tulajdonsága a másik rovására hízik. Gépet csinálni élő emberből? Mi lesz a szenvedélyeivel? Híszzen azok mindenképpen elébe állanak.

F. ELLENÁLLÓ S ha csak egy belédfürt lyuk következményei?

C. ELLENÁLLÓ S ha nem is. Ha igazad is van. Régi az újat meg nem verheti. Vissza akkor sem csinálhatod a megtörténteket. Nincs olyan találmány, amely kiverné az emberből e nyomokat.

E. ELLENÁLLÓ Hát akkor menjünk. Gyorsan vigyetek!

(Zajongás.)

G. ELLENÁLLÓ Szavazzunk erről?

(*Kiáltások:* Minek? Induljunk! Hol egy lyukasztott, hogy vezessen minket?)

E. ELLENÁLLÓ Mutassátok már, melyik gép teszi láthatóvá rajtam a világ jeleit! Csak siessünk, mert hasonlónak akarok válni mindenkinek, hogy érezzem is, ne csak sejtsem, képzeljem, elgondoljam a világot. Hátha együtt sikerül, perforáltak, kiokoskodni: hova s merre vezet életünk.

A. ELLENÁLLÓ Induljunk hát. Ne tétovázzunk! Mert perforált vagy így is, úgy is — ezerszeresen meghatározott. S ha rajtad van, viseld kívül is a nyomot. Legalább látni, hová tartozol.